

Reostuse paiknemise kaart ja seletuskiri

2005. a looduskaitse programmi projekti nr 31

“Prügivaba Osmussaar” juurde

2005. aasta suvel ja sügisel korjas SA Osmussaare Fond saarelt kokku 137 kotti segaolmereostust (vt reostuse paiknemise kaarti järgmisel lehel). Prügi korjati 100 liitristesse kottidesse. Võib oletada, et 1 kuupmeetri moodustab 4 sellist kotti. Seega hinnanguliselt korjati saarelt kokku 34 m³ olmeprügi. Peamised prügiligid olid erinevad plastpudelid ja kiled ning kilekotid.

Saare lõuna- ja edelaosast korjatud prügi koguti esialgu mandrileviimiseks Lõunasadamasse. Kuna aga Lõunasadam on ka turistide peamine ööbimiskoht, hakkasid saare külastajad oma lahtist prügi samuti sinna viskama, selle asemel, et see ise mandrile viia nagu see Osmussaare kodukorraga neile kohustuseks on pandud. Edaspidi koguti kõik prügikotid Läänesadamas olnud kaluriputkasse, kus kotid olid kaitstud ka lindude puruks kiskumise eest. Prügi vedamist Dirhami sadama konteinerisse teostas alltöövõtja periooditi.

Peamised reostuskolded olid Osmussaare edelarannik (merelt randa uhutud prügi ja nõ turismiprügi) ning tuletornilinnak (inimtegevusest mahajäänud prügi). Ka põhja-kirderanna klibul oli palju merelt randa uhutud prügi, kuid kuna see kallas on kõrgem, ei olnud reostus kandunud saare siseosa poole. Võib arvata, et suure osa sinna kantavast prügist viib lainetus jälle merele tagasi. Saare madalamas osas (kagutipus ja edelarannal) oli jaanuarikuise tormi tõttu kantud oluline osa prügist saare siseosa suunas, mistõttu oli selgelt märgatav pidev nõ prügivall kuni 100 m rannast eemal. Saare keskosas oli suhteliselt vähe prügi, selle tekitajateks võib pidada peamiselt saare endisi kasutajaid.

Võib öelda, et merelt randa uhutud prügi moodustas kogutud olemreostusest ca 70%. Kuna seda reostuseallikat ei ole võimalik käesolevate vahenditega likvideerida, siis tuleb jätkata eelolevatel aastatel rannast prügi korjamist. Soovitavalt tuleks teostada rannikul üks suur prügikorjamine aprillikuus, kui taimestik ei ole veel suureks kasvanud ja prügi on kergesti märgatav. Suve jooksul võiks korjata umbes kord kuus prügi kogu rannajoonelt (veepiirilt), et vältida selle kandumist tuultega saare siseosa poole. (Seda oleks otstarbekas teostada talgute korras.) Ülejäänud 30% kogutud reostusest moodustas inimtegevusest mahajäänud prügi ja turismiprügi. Esimese juurdetekkimise ennetamiseks nägi käesolev projekt ette prügikonteinerite paigutamise saare majapidamiste juurde, kust see tuleks majapidamiste kasutajatel endil mandrile toimetada. Turismist tuleneva reostuse vältimiseks on juba aastaid juurutatud põhimõtet, et saare külastajad peavad saarel tekitatava prügi ise mandrile viima. Kuna aga osade turistide näol on tegemist hoolimatuse kehastusega, tuleb jätkata pidevat laagriplatside ja matkaradade ümbrusest prügi koristamist turismiperioodil (so maist septembrini).

SA Osmussaare Fond on veendunud, et prügi tekib juurde sinna, kus seda juba on ning vastupidi. Seega peame oluliseks hoida Osmussaar pidevalt prügivabana, et siin oleks meeldiv viibida nii kohalikel elanikel (inimestel, loomad-lindudel) kui ka külastajatel (turistidel, rändlindudel, kaladel, hüljestel).

14. november 2005

Katrin Koppel, SA Osmussaare Fond juhataja

